

Yhdistetyt asiat C-241/91 P ja C-242/91 P

Radio Telefis Eireann (RTE) ja Independent Television Publications Ltd (ITP) vastaan Euroopan yhteisöjen komissio

Kilpailu — Määrävän markkina-aseman väärinkäyttö — Tekijänoikeus

Julkisasiamies C. Gulmannin 1 päivänä heinäkuuta 1994 antama ratkaisuehdotus I - 747

Yhteisöjen tuomioistuimen 6 päivänä huhtikuuta 1995 antama tuomio ..... I - 808

Tuomion lyhennelmä

- 1. Kilpailu — Määrävä markkina-asema — Käsite — Televisiotoimintaa harjoittavien yhtiöiden monopoli viikoittaisten ohjelmaluetteloiden julkaisemisessa (ETY:n perustamissopimuksen 86 artikla)*
- 2. Kilpailu — Määrävä markkina-asema — Tekijänoikeudet — Viikoittaiset televisio-ohjelmien luettelot — Oikeuden käyttö — Väärinkäyttö — Edellytykset (ETY:n perustamissopimuksen 86 artikla)*

3. *Valitus — Perusteet — Virheellinen tosiasioiden arviointi — Tutkimatta jättäminen*
(ETY:n perustamissopimuksen 168 A artikla; yhteisöjen tuomioistuimen (ETY) perussäännön 51 artikla)
4. *Kilpailu — Määrävä asema — Vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan — Edellytykset*
(ETY:n perustamissopimuksen 86 artikla)
5. *Kansainväliset sopimukset — Jäsenvaltioiden sopimukset — ETY:n perustamissopimusta edeltävät sopimukset — Yhteisön sisäisen kaupan esteiden perusteleva — Ei voida käyttää perusteena — Sellaisen jäsenvaltion ratifioima sopimus, jota ETY:n perustamissopimus sitoi — Vaikutukset yhteisön toimivallalle — Ei vaikutuksia*
(ETY:n perustamissopimuksen 234 ja 236 artikla)
6. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Kilpailusääntöjen rikkomisen lopettaminen — Komission toimivalta — Yrityksille annetut määräykset*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 3 artikla)
7. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Kilpailusääntöjen rikkomisen lopettaminen — Yrityksille asetetut velvoitteet — Subteellisuus — Edellytykset*
(Neuvoston asetuksen N:o 17 3 artikla)
8. *Kilpailu — Hallinnollinen menettely — Kilpailusääntöjen rikkomisen lopettaminen — Perusteleva — Velvollisuus — Ulottuvuus*
(ETY:n perustamissopimuksen 190 artikla)

1. Televisioyhtiöt ovat perustamissopimuksen 86 artiklassa tarkoitettussa määräväsässä markkina-asemassa, jos ne voivat estää todellisen kilpailun viikoittaisten televisiolehtien markkinoilla käyttämällä yksinoikeudella ohjelmaluetteloihin (programme listings) sisältyviä tietoja sellaisista ohjelmista, joita voidaan vastaanottaa useimmissa kotitalouksissa yhden jäsenvaltion alueella ja huomattavassa määrässä kotitalouksia toisen jäsenvaltion alueella.

2. Vaikka määräväsässä markkina-asemassa olevan yrityksen käyttäytyminen on

kansallisen lainsäädännön mukaan tekijän oikeudeksi luonnehditun oikeuden käyttöä, käyttäytyminen ei jää pelkästään tämän vuoksi täysin perustamissopimuksen 86 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle.

Koska asiasta ei ole annettu yhteisiä yhteisöoikeudellisia säännöksiä tai kansallista lainsäädäntöä ei ole yhdenmukaistettu, immateriaalioikeuden suojelun edellytyksistä ja muodoista säädetään kansallisessa oikeudessa, ja yksinoikeus toisintaa teos on sellainen osa tekijälle kuuluvia oikeuksia, että kieltäytyminen käyttöluvan myöntämisestä ei voi sinällään olla mää-

räävän markkina-aseman väärinkäyttöä, vaikka tekijänoikeuksien haltija olisikin määräävässä asemassa oleva yritys.

mioistuimen perussäännön 51 artiklan mukaan ainoastaan siihen, että oikeudellisia sääntöjä on rikottu, eikä valitus siten voi koskea tosiseikkojen arviointia.

Oikeuksien haltija voi kuitenkin käyttää yksinoikeuttaan hyväksi sellaisissa poikkeuksellisissa oloissa, joissa haltijan käyttäytymistä on pidettävä väärinkäyttönä. Näin on silloin, kun televisioyhtiöt käyttävät kansalliseen oikeuteen perustuvaa tekijänoikeuttaan estääkseen tiettyä yritystä julkaisemasta tietoja (televisiokanavasta, lähetysajoista ja lähetysten nimistä), joita se on täydentänyt selityksillä ja kuvilla ja jotka se oli saanut viikoittain kyseisistä televisioyhtiöistä riippumatta, koska ensinnäkin televisioyhtiöt ovat näin estäneet uuden tuotteen eli kaikkien kanavien ohjelmatiedot sisältävän viikoittaisen televisio-ohjelmalehden syntymisen tarjoamatta itse tällaista ohjelmalehteä, jolle olisi voinut olla kulutuskysyntää, ja siksi kieltäytymistä on pidettävä perustamissopimuksen 86 artiklan toisen kohdan b alakohdan mukaisena väärinkäyttönä; toiseksi, koska tämä kieltäytyminen ei ole perusteltua televisiolähetystoiminnan harjoittamiseksi tai televisiolehtien kustantamiseksi; kolmanneksi, koska televisioyhtiöt varaavat itselleen käyttäytymisellään johdannaiset markkinat, eli tässä tapauksessa viikoittaisten ohjelmalehtien markkinat, ja sulkevat pois kaiken kilpailun näiltä markkinoilta kieltäytymällä luovuttamasta ohjelmia koskevia perustietoja, jotka ovat välttämättömiä tällaisen ohjelmalehden julkaisemiseksi.

3. Valitus voi perustua perustamissopimuksen 168 A artiklan ja yhteisöjen tuo-

4. Jotta perustamissopimuksen 86 artiklan mukainen edellytys, joka koskee kilpailunrajoituksen vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, täyttyisi, ei ole välttämätöntä, että tutkittavana oleva käyttäytyminen on todellisuudessa vaikuttanut tuntuvasti tähän kauppaan. Tällöin on ainoastaan näytettävä toteen, että käyttäytyminen mahdollisesti vaikuttaa tällä tavalla. Tämä edellytys täyttyy silloin, kun yritys sulkee pois jokaisen mahdollisen kilpailijan maantieteellisiltä markkinoilta, jotka muodostuvat yhden jäsenvaltion alueesta ja toisen jäsenvaltion osasta, ja muuttaa näin kilpailun rakennetta näillä yhtenäisillä markkinoilla, mikä vaikuttaa mahdolliseen kauppaan näiden jäsenvaltioiden välillä.

5. Sellaisen sopimuksen määräyksiin, joka on tehty ennen perustamissopimuksen voimaantuloa tai riippuen tapauksesta, ennen kuin jäsenvaltio on liittynyt Euroopan yhteisöön ja johon perustamissopimuksen 234 artikla soveltuu, ei voida vedota yhteisön sisäisissä suhteissa, kun kysymyksessä eivät ole kolmansien valtioiden oikeudet. Jos jäsenvaltio on ratifioinut tietyn sopimuksen, vaikka perustamissopimus on jo sitonut sitä, jäsenvaltio ei voi vedota tähän sopimukseen perustamissopimuksen perustuvan yhteisöjen toimivallan rajoittamiseksi, koska perustamissopimusta voidaan muuttaa ainoastaan 236 artiklan mukaisessa menettelyssä.

6. Sovelletaessa asetuksen N:o 17 3 artiklaa tämän artiklan saama sisältö on riippuvainen todetun kilpailusääntöjen rikkomisen luonteesta, ja tämän artiklan perusteella voidaan määrätä, että yritys ryhtyy tiettyihin toimenpiteisiin, joihin se on lainvastaisesti jättänyt ryhtymättä, tai yritystä voidaan kieltää jatkamasta tiettyjä perustamissopimuksen vastaisia toimintoja tai menettelytapoja.
7. Sovelletaessa asetuksen N:o 17 3 artiklaa suhteellisuusperiaatteella on se merkitys, että yrityksille kilpailusääntöjen rikkomisen lopettamiseksi asetettujen veloitteiden on oltava asianmukaisia ja tarpeellisia tavoiteltujen päämäärien saavuttamiseksi, eli asiassa rikottujen sääntöjen mukaisen laillisen oikeustilan palauttamiseksi.
8. Sellaiset komission päätökset, joissa todetaan kilpailusääntöjen rikkomus, annetaan tähän liittyviä määräyksiä tai määrätään rikkomusten seuraamuksista, on välttämättä perusteltava perustamissopimuksen 190 artiklan mukaisesti, jossa vaaditaan komissiota esittämään ne syyt, miksi se on tehnyt päätöksen, jotta yhteisöjen tuomioistuin ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voisivat valvoa päätöksen laillisuutta ja jotta jäsenvaltiot ja ne jäsenvaltioiden kansalaiset, joita asia koskee, voisivat tietää ne perusteet, joiden perusteella komissio on soveltanut perustamissopimusta. Komissiota ei voi vaatia käsittelemään kaikkia tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, joita on tutkittu asian hallinnollisen käsittelyn aikana.